

Sosyal Güvenlik Kara Delik mi ?

Hasan Ali BAYRAK

1980'li yıllara kadar devletler sosyal güvenliğin tamamını finanse ederken ve o zamana kadar "sorun" yaratmayan sosyal güvenlik tüm dünyada kara delik olmaya başladı. Çünkü devletler sosyal güvenliği gelir getiren kamu iktisadi teşekkülleriyle, KİT'lerle finanse ediyordu ve "kara delik" oluşmuyordu. 80'lerden itibaren bütün ülkelerde KİT'lerin hızla satılmasıyla sosyal güvenlik bir açık olarak ortaya çıktı. Bunun yanı sıra 1980'li yılların sonunda doğu bloku ülkelerinin çözülmesi ile tampon olarak tutulan sosyal devlet ilkelerinin ekonomik gereklerinin yanı sıra ideolojik ve siyasal gereklerinin de ortadan kalkmasıyla, devletin rolünün piyasacı anlayışa dönüşme yönünde değişimi oldukça hızlandı. Buna paralel olarak bankacılık sistemin asıl işlevi olan, kapitalizmin gelişmesi için sermaye ve sanayi para aktarmanın yanı sıra sosyal güvenlik için devletlere aktarım yapınca, sermayeye aktarılacak fonlar azaldı. Kapitalizmin gelişimi yavaşladı. Devletin borçlanması kapitalizmde istenen bir durum değildir.

Ve çözüm: SSGSS

Çözüm sosyal güvenliğe aktarılacak fonların ortadan kaldırılması oldu. Bunun kapitalistler için yarattığı avantaj: Devlet borçları azaltılırken sosyal güvenlik sisteminin sermayeye olan maliyetleri de

düşürülüyor. Emeklilik yaşı uzatılıyor: Erken emeklilik sistemi gündeme getirilirken, işletmelerin yeniden yapılanması dolayısıyla emekçiler istemeden erken emekli ediliyorlar.

Erken emekli edilenlerin kayıpları büyüyor. Diğer taraftan sosyal güvenlik kapsamındaki hizmetlerin hızla kapitalistleşmesi. Şili modeli denen sosyal güvenlik primlerinin finans piyasalarına aktarılmasıyla, finans piyasalarının verimlilik kazanması. Bu insanların alınterinin spekülasyona açık hale getirilmesidir.

SSGSS Reformu Emekçilerin Haklarına Saldırıdır

"Sosyal Güvenlik" ve "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası" düzenlemeleri ile, "tüm yurttaşlara sosyal güvenlik hakkı" ve "herkese ücretsiz sağlık hizmeti" getirdiğini iddia eden AKP Hükümeti geçtiğimiz ay yasalaştırdığı düzenlemeler ile emekçilerin ve halkın sosyal güvenlik ve sağlık hakkını önemli ölçüde sınırlayan değişiklikler yaptı. Türkiye'nin IMF ve Dünya Bankası ile yaptığı yapısal uyum ve kredi anlaşmalarının temel şartı sosyal güvenlik ve sağlık politikalarının, Başbakan'ın ifadesiyle "pazarlanabilir", ya da "rekabet edilebilir" hale getirilmesiydi. Bunun bugünkü ve gelecek kuşaklar için anlamı, sağlık hizmetlerinin paralı

hale getirilmesi, hastanelerin, sağlık ocaklarının özelleştirilmesi ve emeklilik yaşının artırılarak sosyal güvenlik sisteminden yararlananların sayısının daraltılması oldu.

Geçtiğimiz günlerde kabul edilen Sosyal Güvenlik Yasası ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasaları ile Türkiye'deki tüm emekçilerin geleceğini ilgilendiren ciddi hak kayıpları yasalaştırıldı. Ancak herkesi ilgilendiren bu tasarılar, halkın büyük bir kısmının hiç haberi olmadan ya da yanlış ve yanlış bilgilendirilerek, emek örgütlerinin, sendikaların itirazları dikkate alınmadan neredeyse birkaç milletvekilinin oyu ile yasalaştırıldı. AKP milletvekillerinin “parmak kaldır-indir” usulü geçirdikleri yasa ile sosyal güvenlik sistemini ve sağlık hizmetlerini tümüyle piyasaya açma yolunda önemli adımlar atıldı. Böylece başta IMF, Dünya Bankası olmak üzere, yapılacak düzenlemelerden rant bekleyen özel hastanelere ve ilaç tekellerine verilen sözler yerine getirilmiş oldu.

“Sağlıkta Dönüşüm Programının” finansmanını sağlamak amacıyla yönelik olarak hazırlanan “genel sağlık sigortası”nın mevcut sağlık haklarını geriye götüren düzenlemeler sağlık hakkını ortadan kaldıracak niteliktedir. Aile hekimliği, hastanelerin işletmeye dönüştürülmesi, sağlık hizmetlerinin genel sağlık sigortası yoluyla satın alınmasının ön görülmesi, özelleştirmeye dayalı bir sağlık programı yürütmeyi amaçlamak tümüyle sağlık alanında cinayete davetiye çıkarmaktır. Geri dönüşü imkansız kılacak, sistemin var olan ve işleyen araç ve kurumlarını tümüyle ortadan kaldıracak, kaos yaratacak olan yeni uygulama paketi ile hastanelerin iğne ve pamuk alamayacak duruma getirilmesi, sağlığın sosyal devletçe karşılanan bir hak olmaktan çıkarılmasını kesin bir biçimde hedeflemektedir.

Yeni tasarı paketi sağlıkla da sınırlı değildir. Ülkede emekçilerin hakları başlığında sayabileceğimiz hangi konular varsa bunlar bir bir ele alınmış ve yok edilmeleri için ince ince çalışılmıştır.

Emeklilik yaşı yükseltilmiş ve “çalışarak ölmek” anlamına gelecek, dokuz bin işgünü prim ödenmesi zorunluluğu hedeflenmiştir. Sonra tepkilerin şiddeti üzerine yedi bin iki yüz işgününe geri adım atılmış olsa dahi halen insanların ayakta yürür vaziyette iken emekli olma şansları yok edilmiş durumdadır. Keza tasarı ile emekli aylıklarının hesaplanma yöntemi değiştirilerek, emekli maaşları, dörtte bir ile üçte bir arasında değişen oranlarda azalacaktır.

Öte yandan TBMM'sine sunulan ve Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu Tasarısı ile de mevcut sosyal güvenlik kurumları kaldırılarak, özerk yönetim yapısından yoksun, prim ödeyenleri yönetime katılmaktan tümü ile dışlayan, hiç denenmemiş hantal bir kurum oluşturulmaktadır.

Türkiye'de yaşayan milyonların tamamını kapsayan ve sosyal ve ekonomik haklarda her yönüyle ciddi gerilemeleri beraberinde getirecek olan söz konusu yasaların içeriği konusunda hala bir belirsizlik sürmekte ve en çok “şimdi ne olacak” sorusu sorulmaktadır. Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasalarının mevcut sistemde yapılan değişiklikleri ana başlıkları ile sıralamak gerekirse;

-Emeklilik yaşı kademeli de olsa kadın ve erkeklerde 65'e çıkacak,

-Prim gün sayısı 2007'den itibaren her yıl 100 artarak 7200 olacak,

-Emeklilik maaş bağlama oranları önce yüzde 2.5, sonra yüzde 2'ye düşecek,

-Emeklilik maaşlar %23-33 oranında azalacak,

-Aylık geliri 127 YTL olandan 64 YTL GSS primi kesilecek,

-Halen çalışan memurların aylıkları, GSS kesintileri nedeniyle bugünkünden %5 daha azalacak,

-Prim borcu olanlara sağlık hizmeti verilmeyecek,

-Sağlık hizmeti alabilmek için en az 30 günlük sigortalılık aranacak,

-Muayene, tetkik ve tedavinin her evresinde katkı payı adı altında ek ödeme alınacak,

-Teminat Paketi'nde olmayan hastalıklar kapsam dışında tutulacak,

-Teminat Paketi'ni belirleme yetkisi Sosyal Güvenlik Kurumu'nda olacak,

-Ayakta tedavide, hekim ve diş hekim muayenesinde 2 YTL katkı payı alınacak,

-Ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri için %10-20 oranında katkı payı istenecek,

-Ayakta tedavide kullanılan ilaçlar için de %10-20 oranında katkı payı kesilecek,

-Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı ve Yardımcısının görev süresi hükümetle uyumuna bağlı olarak kılacak ya da uzayacak.

-Emekli aylıklarına yapılacak zamlarda Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) baz alınacak. Böylece emekli aylıklarına yapılan zamlar ülke ekonomisinin büyümesinden pay alamayacak.

Herkese Parasız Sağlık ve Sosyal Güvenlik Hakkı

Not: Metin yasanın TBMM'de geçme sürecinde hazırlanması nedeniyle, metin ile yasa arasında bazı farklılıklar olabilecektir.